NOVICE
gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti. sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. **V Ljubljani v sredo 7. marca 1855.** **List 19.**

O veselem rojstvu
perve
cesaričinje austrijanske.

Topov grom praznika dan oznanuje,
V družbi molitve v nebesa hití,
Serce se radosti polno dviguje,
Polno ljubezni u persih kipí.

Čuti so eni, enake so želje,
Austrii bije za Eno sercé,
Eno ji daja presladko veselje,
Vedno očí jej u Eno stermé:

Dete nježno! dete milo
Kakor lilija lepó,
Naj razvije svoje krilo
Čez glavico Ti nebó!

Naj nad Tabo mir kraljuje,
Zvezda zgodnja Ti mirú,
S Tabo carstvo se raduje
Brez kervavega sledú.

Rasi, rasi zmir veselo
Svojim roditeljem slast,
Zrašaj krasno se in smelo
Austrii mogočni v čast!

Kakor Mati se razcvetaj
V visokosti, milosti,
Serce svoje si upletaj
V vence žlahnih prednosti!

S kterimi travami naj se obsevajo senožeti, kako in kdaj?

(Konec.)

Kdor hoče tako senožet, na ktero se voda napeljuje, obsevati s travami, ktere so za tak svet naj pripravniše, naj zmeša sledeče semena skupej in jih poseje v sledeči meri *): navadne divje ljulike 12 funtov, lesičjega répa 10, laške ljulike 8, tratnice 8, mačjega repa 4, visoke bilnice 4, pasje trave 4, bele deteljce 10, rudeče detelje 5 funtov. To je 65 funtov na oral.

Bolj vlažni senožeti z močno zemljo se prilega sledeča zmes: navadne divje ljulike 16 funtov, laške 10, ovsule (pahovke) 10, mačjega repa 8, tratnice 8, senožeške bilnice 6, pasje trave 5, lesičjega repa 5, bele deteljce 10, rudeče 8, stročnate detelje 2, ozkopernatega terpotca 1, korninšice 1 funt. To je 90 funtov za 1 oral.

Suhim senožetim se prilega naj bolje sledeča zmes: ovsule 25 funtov, divje ljulike 20, medene trave 10, mehkega glistnjika 5, rosule 2, pasjega repa 1, bele deteljce 12, rudeče 10, hmelnate detelje 10, korninšice 2, pimpinelice 2, polžarce 1 funt. To je 100 funtov na 1 oral.

Pri posevanji teh mnogoverstnih semen naj se ložeje seme loči od težjega in samo za-se seje, sicer se ne bo lepo enako razdelilo.

Zemlja pred setvijo semen se mora pridno obdelati in pripraviti za posevo — to je, globoko se mora zrahljati (izorati), vse kepe prav na drobno razdrobiti, kamnje pobráti, pepél odpraviti in svet lepo poravnati. Vsaki rastlini se mora poskerbeti pripravno ležišče, — koliko bolj je to treba pri tacih nježnih, drobnih semencih, kakor so trave! Če travno seme le več kakor čez en pavec z zemljo pokriješ, ti že ne bo kalilo.

Semena pa se sejejo same ali pa s kakošnim žitom, ki seme preraša pervo leto. Oboje zna dobro, oboje pa tudi slabo biti; dobro je, ker žito varuje mlado travico pred prepekom sonca in pred silo vetra; slabo pa je, ker ji žito, med ktero travo seješ, jemlje živež. Iz vsega tega je očitno, da se mora žito, ki se s travami vred seje, redko sejati.

Eni svetujejo travne semena sejati spomladi, drugi pa v jeseni. Oboje zna prav biti, kakor je kraj. V jeseni je zato bolje sejati, ker se seme enakomerno in bolj popolnoma zaraste, kakor spomladi, ker ga dolga suša lahko zamorí; nasproti pa je spet bolje travne semena spomladi sejati v tacih krajih, kjer se zima zgodaj začne in hud in dolg mraz nježno kal pokončá.

Naj se gospodar po svojem kraji to ali uno izbere iz sledečega:

*) Nemške in latinske imena smo povedali že v pervih listih letošnjih „Novic“. Vred.

Travno seme samo naj se v dobro obdelano in lepo poravnano zemljo malega ali velicega serpana (julija ali augusta) seje, le s prav prav lahko brano naj se povleče in tudi z lahkim valjarjem potem povalí. Če travno seme s težko brano povlečeš, ga boš pregloboko pod zemljo spravil, da ti ga še polovica ne bo kalila.

V jeseni se seje med ozimino potem, ko je ta povlečena bila; sicer se pa ravná ž njim, kakor s tistim, ki smo ga sejali mesca serpana.

Spomladi se seje med ozimino potem, ko je svet popred z brano povlečen bil in se povalí z valjarjem; rahla povleka zemlje za sevo travnega semena je tudi za žito dobra.

Spomladi se seje samo travno seme na travnik, ki je že pred zimo dobro obdelan bil in se ravná tako, kakor je bilo gori od seve mesca serpana rečeno.

Seje se tudi spomladi med jaro žito, ki ima dozoreti; tako se sicer navadno ravná, pa ni vselej dobro.

Seje se pa tudi spomladi med jaro žito, ki se zeleno kosí, kakor med ovès, ječmen ali ajdo. To je naj boljše, ker jarína izzačetka travico, dokler je mlada, varuje in mokroto zaderžuje, pa ji vendar dolgo živeža ne krati, ker ne ostane tako dolgo na tistem mestu, da bi zorelo.

Sklenemo pa ta spis z besedami Švercovimi, ki se takole glasé: „Dobre senožeti so podpora živinoreje, pomoč kmetijstva, bogastvo gospodarja, zaklad posestnika. Slabe senožeti pa so sramota gospodarju, škoda živinoreji in nadloga kmetijstvu“.

Gospodarska novíca.

Himalajska smreka ali *deodora.*

Predlanskim so na Angležko iz jutrovega Indijanskega seme nekega drevesa prinesli, ktero raste na sila visoki gori Himalaja, ktere verhunci so z večnim snegom pokriti. To drevo domači imenujejo deodora (pinus cedrus deodora), sicer pa se tudi imenuje himalajska smreka. V Indii rabijo lés tega drevesa tesarji in mizarji za pohištva, mostove, ladije in mnogoverstne mizarske izdelke, in pravijo, da je tako terd, da ga ni moč pokončati, in se ga tudi červi in moli ne lotijo. Predstojnik botaniških vertov severno-zahodne Indije je poslal 2000 funtov tega semena na Angležko, zraven pa tudi 20 čevljev dolgih, 4½ čevlj. širocih in 4 pavce debelih dil v dokaz visokosti, ktero ta smreka doseže. Na Angležkem vsejano seme se prav dobro obnaša, smreke himalajske rastejo tudi v slabi zemlji dobro in v kratkem so 20 do 25 čevljev visoke zrastle. Zato se ondi že seme in mlade drevesica prodajajo, pa seme se dobiva tudi v štacuni Jož. Baumana v Bollweiler-u na zgornjem Rajnu (Jos. Baumann und Sohn in Bollweiler (Oberrhein).

Po domovini himalajske smreke.soditi, se utegne tudi na naših gorah dobro sponašati, in ker se ji tudi na Angležkem ne merzi rasti, se ji menda tudi pri nas ne bo. — Pa zna kdo reči: kaj! z Himalaje in pa k nam! Na to le to rečemo: z Himalaje smo si že vdomačili ječmen, ki je mnogo kmetovavcem dobro znan in mnogo hvaljen.

Ozir po domačíi.

Čatežke toplice — dajmo jih na noge spraviti!

Hvale vredno je, da so začele „Novíce“ se čedalje bolj ozirati po domovini in slediti tudi po njenih že pogubljenih imenitnostih. Naj razglasijo svetu tudi čatežki kraj in čatežke toplíce, ki so zavolj zdravilne močí nekdaj slovéle in kterim bi po železnici utegnila nova še lepša zarja zasijati, ako se najde pravi mož za-nje.

Čatež je vas in fara na Dolenskem, dve pošti od Novegamesta (Neustadtl), eno pošto od Kostanjevice (Landstrass), eno pošto od Kerškega (Gurkfeld) poleg velike ceste od Novegamesta proti Zagrebu na majhnem griču, kjer se Kerka s Savo steka. Tukaj je Kerka tako ozka, da lahko kamen čez njo zalučaš; povsod drugod je širja. Čatež je skor nasprot Brežic na spodnjem Štajarskem, od kterega mesta je komaj četert ure narazen. Pri Curhaleku na desno se gré k brodu, kjer se čez Savo na Štajarsko prepeljuje. Od farne cerkve, h kteri se iz ceste po stopnicah gré, se lepo na Štajarsko vidi; še lepši razgled je pa pri podružnici sv. Vida na visokem hribu nad Čatežem, h kteri cerkvici se po ovinku v pol uri pride. Od te cerkvice se vidi proti Raki, Leskovcu, Kerškem, Vidmu, Zdolam, Sromlam, Artiču, Pišečam, Kapelam, Dobovi in Horvaškem. Vidi se Sava od Kerškega do Jesenic, kako mejí Krajnsko in Štajarsko, po kteri ladje doli proti Sisku prazne ali z blagom naložene plavajo, nazaj pa jih žita polne živina tira. Prebivavci raztresenih vasí so večidel revnega stanú, malo se premožnih nahaja; ker imajo premalo polja, se večidel živijo od vinogradov, od drobnice in oglarije, in le od teh stvarí kaj v dnar spravijo. Kadar jim kostanj, orehi, slive in tepke obrodijo, veliko polhov (Biliche) nalovijo, in dosti mošta pridobijo, takrat si kakšen vesel dan naredijo in kakošno živad zakoljejo. Je nekaj imenitnih goric, kjer se dobro vino prideluje, kakor: v Cerini, Straži, Lačenbergu, Hripovcu, Gadni, pri Kozeljcu, v Stankovem itd., samo vožnja vina je z nekterih vinogradov težavna, ker so poti gori in doli, in stermi, da velikih sodov peljati nemorejo; čez 20 veder sod se prav težko pelja; večidel se sodi napolnejo po 8, 10, 12 do 15 veder, ktere do Čateža ali do Kerškega peljajo, in tam v večje sode ali barígle pretočijo, da se velika škoda ne zgodí.

Pod Prilipom se je pred nekaj leti (v letu 1824) tudi žveplena ruda našla, in se še zdaj kakošen žveplenast kamen na cesti nahaja med kamnitnim znamenjem XIV—XV. Če bi se po ti rudi bolj sledílo in globokeje kopalo, znabiti, da bi delo ne bilo zastonj.

Zdaj pa od toplic nekdanjih.

Od leta 1802, če že ne popred, so bile te toplice v čatežki verbíni znane, in so terpele do leta 1824, kamor je veliko ljudí od več krajev zahajalo. Ljudje so si sami jame v prod ali pesek z lopato ali matiko narejali, te jame z vejami gradili, pa se v njih kalužali in kopali. Komur je prevroče bilo, je šel se hladit v Savo, ki je blizo memo tekla. Dosti bolnih se je v teh jamah ozdravilo, tako, da stari ljudje jih še zdaj ne morejo pozabiti. V letu 1824 je bila pa velika povodenj, in takrat je Sava te toplične kraje z prodom za seženj debelo zasula, in potem so bile te toplice tako zapuščene, da se nekaj let po tem še vedilo ni, kje so bile. Po tem produ je verbína in jagnjetina se tako zarastla, da zdaj le, kader je velika povodenj, tukaj voda teče, zakaj Sava se je deleč preč proti Mosticam obernila.

Leta 1845 je gosp. Franc Žnidaršič, apotekar iz Brežic, te kraje vnovič preiskati dal. Po sreči se je jama za seženj globoka skopala in se je do prav tople vode prišlo. Ker je le na tem kraji verbina zlo suha, okoli in okoli pa lepo zelena bila, ker tudi pozimi ni nikoli dolgo časa sneg ležal in Čatežani tukaj pozimi svinje pasejo, zakaj če je drugod okoli velik in zmerznjen sneg, je tukaj kopno, da svinje po koreninicah perike in regrada rijejo, se je iz vsega tega razodelo, da so na tem mestu tiste toplice do leta 1824 bile. Ker so pa kopači te jame preleno in prepočasi kopali in okroglo jamo delali, veliko pa potrošili, je omenjeni gospod veselje zgubil dalje delati in tako se je zopet vse v nemar pustilo.

Leta 1829 se je začela zopet zapuščena apotekarjeva jama kopati; ker so pa izvirki od treh kotov prihajali in se tedaj ni vedilo, za kterim izvirkom naj bi se naprej kopalo, se je od te jame višje druga jama začela kopati, kjer so do prav gorke in skor do prevroče vode prišli; gorkomer je kazal 28 do 30 gradov toplote, ki so jo noge komaj sterpele. (Konec sledí.)

O spisovanji dobrih slovenskih knjig.

Lep dar božji je, komur je dano, da more pismeno učiti ali razveselovati narod svoj, da zna dobre in lepe bukve pisati. V mnogih zadevah utegne tak mož rojakom svojim koristiti. Dobre bukve so namreč nar bolji prijatel omikanega človeka, ki ga spremlja in obraduje v hiši in pod milim nebom, med ljudmí pa v samoti, ter mu mnogo lepega in koristnega nasvetuje. Dobre bukve so veselje mladosti, tolažba starosti.

Dobrih bukev je posebno treba nam Slovencom: kajti malo jih imamo dozdaj, ktere bi nas učile potrebnih véd. Tedaj naj bi rodoljubi pa védni možje pisali za ubogi nevedni narod! Pravimo: vedni možje; kajti samo rodoljubje, čeravno lepa lastnost, ni zadostno, da bi dobre knjige zlagalo; treba je, da so rodoljubju pridružene tudi primerne vednosti.

Perva teh potrebnih vednost je znanstev domačega jezika. Ta je neobhodno potrebna. Znanstev jezika pa ni zadosti le poverhna, temuč temeljita mora biti, vpiraje se ne le na slovniške pravila, temoč tudi na šege narodske, na narodovi način misliti in govoriti. Pisatelj slovenski mora tudi v starodavnost gledati (kakor učinjajo jezikoslovci dandanašnji sploh); vediti mora, kako so dedje pa očetje njegovi mislili, govorili in pisali; ozirati se mora na ostale brate slovanske, kako tudi oni mislijo, govorijo in se vedejo sploh v pisavi. Temu pripomaga tudi veliko, če pisatelj slovenski se je nekoliko po starinskih klasikih bil oziral, po gerških namreč in latinskih pisateljih, ter se od njih naučil, malo pa krepko in izverstno pisariti. Po starih klasikih se bo tudi nar bolj naučil, umetno misliti.

To so temeljiti pogoji za moža, ki hoče pisanja knjig se lotiti, ali ki hoče narod svoj po knjigah izobraževati.

Dalje je pa treba, da on je zmožen naloge, ktere se je lotil. Le taki, ki je v naravoslovji, zgodovini, kmetijstvu in druzih vedah se sam dobro bil izučil ter se djansko poskušal, le taki naj piše o teh vednostih. Le komur pevski duh po žilah veje, naj pesništvu se vdaja ter naj slaví v pesmah slave vredne dela in junaške možé!

Preden pa tak mož začenja černo na belo delati, to je, preden se loti spisovanja bukev, naj prevdarja delo prihodnje na vse straní; naj ga načerta prej in naj ga izdela v glavi že, preden ga popirju izročí. Če tako počenja, bo pero gladko mu teklo, pa delo bo umetno in pravilno izdelal.

Ko je rokopis gotov, naj ne gre precej v tisk! Naj leží nekoliko časa! Naj se godí! Ravno o tem grešijo nar novejši pisatelji — ne le slovenski, temoč tudi drugi — da komaj pričakujejo dneva, da bojo spise svoje tiskane vidili. Ravno v tem bi se imeli pa veliko od starinskih klasikov učiti. Ti so le malo pisali, pa to dolgo dolgo, včasih več let popravljali, prenarejali, gladili. Kaj pravi Horaci? „Nonnum prematur in annum!“ to je: „rokopis naj se devet let popravlja!“ No, ravno devet let spis hraniti pa popravljati ga — to je v sedanjih časih, kjer gre vse po perotih viharja ali dirja po železnici, vendar predolgo. Rimski pevec tudi le meni, da naj se rokopis ne daje koj iz rok, temoč naj se delj časa hrani pa prenareja in gladi, tako dolgo, da bo popolnoma olikan in doveršen. Tako so tudi slavni možje druzih narodov delali, kterih bukve še dan današnji občudujemo in veseli prebiramo.

Če pa v sedanjih časih kak pisatelj je obljubil, na leto ali ob določeni dôbi pričakajočim naročnikom kake bukve podati, se vé, da rokopisa ne more devet let v hramu imeti, temoč dá ga — še mokrega tinte — hitro hitro pod tiskalo tiskanega pa razdeluje, govoreč: „nate nove bukve!“ Da, nove so, pa njih obsežek in zvunajna oblika sta taka, da se Bogu usmili.

Lepo je, da književnost napreduje; zadosti pa ni, da mnogo knjig dobivamo; bolje je, da jih dobimo malo pa dobrih. Malo bukev bi večkrat prebirali, pa tudi ložej kupovali, kar je poglavitna reč. Tedaj mislimo, da bi Slovencom nar bolj ustregli spisatelji knjig, ako bi naslednjih vodil se deržali. Ker je Slovencov majhno število, tedaj ne morejo mnogo bukev kupovati, ne brati jih, naj bi 1) se le malo bukev pisalo in izdajalo, da bo mogoče prodati jih. (Tudi gerški in latinski pisatelji niso preobilo bukev pisali; pa te, ktere od njih imamo, so lepe, izverstne (klasične) ter so bile in so še dan današnji podlaga višje omike vsih narodov); 2) naj se le dobre pa kratke bukve pišejo. Debelih bukev ne ljubijo ljudje; 3) naj se pišejo knjige, Slovencom namenjene, v duhu jezika slovenskega; tedaj, naj se ne prestavlja vedno iz nemškega, drugači se slovenščina ne bo znebila nikoli neprijetnih nemcizmov in neslovenskih oblik, ktere v prevode vedno se silijo, kakor ljulika med žito. Bolje bi bilo, ako bi pisatelji prestavljali iz druzih slovanskih narečij, ktere so bolj omikane, ter imajo obilno in lepo književnost *).

Take bukve, lepe zunaj in znotraj, dobro premišljene pa dobro izpeljane, bodo narodu slovenskemu gotovo po volji, ga bojo veselile in podučevale. Take bukve bodo pa tudi pisateljem v dobiček, in radi jih bojo prebirali še vnuki naši, mnogo hasnjivega iz njih zajemali, pa hvalili možé, ki so trudili se za uk in slavo domačo. J. Š.

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Dunaja naznanja „Geschäftsber.“, da je cena Apolonovih sveč ta mesec za 4 krajc. pri funtu nižja. Ker je ta dunajska fabrika ceno sveč znižala, ki je po vsih deželah našega cesarstva loj nakupovala, smemo misliti, da bojo sedaj tudi pri nas sveče bolji kup.

Iz Siska 27. febr. Jutri pričakujemo več ladij žita in nadjamo se, da se bo kmalo spet parobrodna vožnja poredoma začela. Kupčija je še zmiraj majhna, kakih 2 do 3000 vaganov koruze je bilo prodanih po 3 fl. 55 kr. do 4 fl., in 2000 vaganov bečkerečke pšenice po 7 fl. 30 kr. V Karlovcu je cena pšenice na drobno po 6 fl. 30 kr. do 7 fl. 45 kr., lepe koruze po 3 fl. 50 kr. do 4 fl., slabeje po 3 fl. 20 do 3 fl. 30 kr., ovsa po 2 fl. 15 do 2 fl. 30 kr.

*) Kar se prestavljanja knjig tiče, je res to „Ahilova pêta“ slovenskih pisateljev, ker mislijo, da prestavljavec mora poredoma pobirati vse besede tistega spisa, kterega prestavlja, in stavke skladati ravno tako, kakor jih je zložil izvirni pisavec. Ker je nemški jezik per eminentiam jezik samostavnih imén (Hauptwörter), slovenski jezik pa jezik glagolov (Zeitwörter), izvira pri prestavljanji iz nemškega v slovenski jezik ravno tista zeló navadna okornost, ki je duhu našega jezika nasproti. Dalje je lastnost nemškega jezika, da zapletuje stavke tako, da med poglavni stavek vriva deset druzih, ki je po takem vès raztergan in sila dolg; to je sicer po duhu nemškega jezika, pa je ravno nasproti duhu slovenskega jezika, ki govorí v kratkih malo zapletenih stavkih. Sicer nam pa vendar tudi niso všeč celó prekratki stavki, da se po vsacih 5 ali 6 besed že postavlja pika (Punkt); to je po naših mislih otročja pisarija, ktera je le v abecednici na svojem mestu. — Po naši misli naj prebere prestavljavec vselej celi stavek ali še več stavkov izvirnega spisa, potem pa naj si reče: „kako naj ga prestavim, da jo bom zadel tako, kakor govori prost Slovenec?“ Če tako prestavlja, bo odletela cela truma samostavnih imen, in dolgi, desetkrat presekani stavek se bo razkrojil v več samosvojnih stavkov. Tako bo ostal zapopadek izvirnega spisa, pa v drugačni obleki in obliki — v duhu slovenskega jezika. Vred.

Iz Ljubljane. V pondeljk popoldne enmalo pred 5. uro je strel topov na gradu oznanil prebivavcem ljubljanskega mesta veseli prigodek srečnega rojstva cesaričinje, in kmali potem je naznanjal razglas gosp. deželnega poglavarja, da ob 10. druzega dné se bo zahvalna pesem pela v škofijski cerkvi v zahvalo Vsegamogočnemu, da je presvitla cesarica srečno prestala porod. Včeraj dopoldne ob desetih so peli svitli knezoškof slovesno pesem „Bog Tebe hvalimo“ v stolni cerkvi, v kteri se je snidilo zraven gosp. deželnega poglavarja mnogo častnikov vojaških in vradnikov vsih razdelkov, mestnih odbornikov in ces. učiteljev, kakor tudi obilo pobožnih druzih stanov. Zvečer je bilo gledišče razsvitljeno in v praznovanje veselega prigodka „cesarska pesem“ prepevana.

Iz Ljubljane. * V saboto (10. dan t. m.) ob 1. uri popoldne bo gosp. Fleišman začel za letošnje šolsko leto praktično razlaganje rastlinznanstva (botanike) v učilnici tukajšnega 8. gimnazialnega razreda; kakor hitro pa bo vreme dopustilo, bo učil na c. k. botaniškem vertu vsako sredo in saboto ob 6. uri popoldne. Ker vsakdo, kdor koli hoče, se tega nauka, ki sega v obertnijstvo, kupčijstvo, kmetijstvo in življenje sploh, zamore brez plačila vdeležiti, damo to sploh na znanje. Veselo je bilo dosedaj slišati, da vsako leto je obilo tukajšnih gimnazialnih učencov, pa tudi druzih oseb, kterim je mar poznati koristne pa tudi škodljive rastline, se vdeležilo rastlinoznanskega nauka, za kterega je na tukajšnem botaniškem vertu vse dobro oskerbljeno. Krajnska „flora“ je bogata in zatega voljo je že marsikak visokoučen botanikar naš botanišk vert z radostjo obiskaval in mu hvalo pel tudi v ptuji deželi.

Novičar iz raznih krajev.

Po žalostni novíci v saboto, ki jo je nenadoma prinesel telegraf s sledečimi besedami „Oest. Corr.“: „Iz Berolina nam je ravno došlo preganljivo naznanilo, da je car rusovski Nikolaj v petek dopoldne ob 9. uri umerl“, — je sledila v pondeljk vesela druga, ki jo je prinesel tudi telegraf iz Dunaja, da je presv. cesarica naša srečno rodila cesaričinjo. Od poslednjega prigodka nam dosihmal še ni več znanega, kakor to, da namesto dunajskega velikega škofa, ki je še v Rimu, v kterega predpravíce pa spadajo take duhovne opravila pri cesarski rodovini, je včeraj popoldne novorojeno princesinjo kerstil posvečeni škof dr. Zenner, in da botra ji je bila po mati cesarjeva presvitla nadvojvodinja Zofija, po kteri je tudi princesinja kerstno ime prejela. Dojila jo bo žena c. k. dvornega inženirja Hoch-a iz českih Skalic. — O smerti cara Nikolaja piše „Oest. Corr.“ 3. dan t. m. sledeče: „Žalostna novíca, ki smo jo včeraj povedati imeli, napolnuje vse serca s silno britkostjo. Vse prigodbe, ki so se poslednji čas naključile o zadevah Turčije, zginejo danes pred žalostnimi občutki, v kterih serca koperné zavolj velike zgube, ki je vso Europo zadela po smerti enega naj veljavniših vladarjev. Trideset-letno dôbo Nikolajevega vladarstva bode zgodovina vsigdar prištevala naj slavnišim časom Rusije, pa ime in spomin rajnega cesarja sega tudi v vse važne europejske prigodbe, ki so se primerjale v tem dolgem in mnogo pomenljivem času“. „Tolažbo v ti žalosti — pravi vladni list na zadnje — zamoremo najti le v spoštovanja vrednih lastnostih sina in naslednika njegovega, cara Aleksandra II., od kterega smemo pričakovati, da bo delo mirú, ki se je z dovoljenjem rajnega ravno imelo začeti, v blagor vsim narodom doveršiti pomagal“. Res je nepričakovana smert mogočnega rusovskega cesarja pretresla vès svet, vse govorí od njega, vsi časniki so polni njega; — umerl pa je ravno, tako rekoč, v tistem trenutku, ko je imel izgovoriti zadnjo besedo, po kteri bi bil dal svetu mirno spravo, ali pa vžgal plamen vojske po vsi Europi. Za ktero boleznijo je umerl, se še nič gotovega ne vé; zbolel je 28. febr., eni pravijo za gripo, drugi za pljučnico; eni za putiko, drugi za mertudom, 2. dan t. m. zjutraj zgodaj je bil previden z zakramenti umirajočih, se je poslovil od cesarice in otrok, vsacega posebej s krepkim glasom blagoslovil in v popolni zavesti mirno v Gospodu zaspal. Tako je pisal grof Münster od smertne postelje 2 marca zjutraj ob 6 uri v Berolin pruskemu kralju. Rajni car je bil rojen leta 1796 in je vladarstvo nastopil za bratom svojim Aleksandrom I. 1. dec. 1825; potem ko se je njegov stareji brat Konštantin odpovedal vladi; že leta 1817 se je oženil s prusko princesinjo Karolino, ktera prestopivši v pravoslavno cerkev je ime Aleksandre dobila; razun vdove cesarice je zapustil 6 otrok: Aleksandra, rojenega 29. aprila 1818, za tem cesaričinji Marijo in Olgo, za tema Konštantina, rojenega 21. sept. 1827, in pa Nikolaja in Mihela. — Koj po smerti svojega očeta je Aleksander vladarstvo pod imenom Aleksandra II. nastopil, in deržavni velikaši s posadko v Petrogradu so mu koj prisegli.— Kaj bo sedaj? se uprašuje od vsih strani? Odgovor le sam Bog vé. Aleksander je po vsem, kar se je dosihmal od njega čulo, miroljuben, in po pravici se veliko upanje stavi na-nj. Ali prezreti se ne smé, da ste na Rusovskem dvé mogočne stranki, ktere ene je zastopnik mlajši brat Konštantin in ktera ni tako miroljubna kot una, ktere zastopnik je sedanji car Aleksander. Da se bojo zavolj smerti Nikolaja pomenki pooblastencov, ki bi se bili sicer na Dunaji imeli 7. dan t. m. začeti, nekoliko zakasnili, je gotovo, zakaj rusovska poslanca Goršakov in Titov morata sedaj počakati pooblastenja svojega novega cara.

Jezikoslovne drobtinčice.

Ne *Kozaki* ampak *Kosaki* — ne *landšturm* ampak *černa vojska.*

Navadno naši gospodje pisatelji pišejo Kozaki in ravno tako tudi Nemci Kosaken. Oboje je napačno; pravo je Kosaki in Kossaken. Vredništvo je te dní prebiraje neko zgodovinsko knjigo zadélo naključbeno na tole: „Množica maloruskih kmetov se je po nagonu poljskega kralja naselila ob doljnem Dnepru in Donu, da bi gojzde in ribštvo varovala zoper Tatare. Čedalje več ljudstva je dohajalo in iz male množice je kmali izrastel mnogobrojen narod, čigar poglavno mesto je stalo Kerzonu nasprot. Kosa (Sense) je bilo izperva tega naroda orožje, — odtod dežela „donskih kosakov“. Poljci pa so Kosake preveč stiskali, zatega voljo so se ločili od njih“. — Po pravem moramo tedaj izgovarjati in pisati Kosaki, in za nemško besedo „Sensenmänner“ nam ni treba druge iskati.

Čudno je tudi, da v nekterih jugoslavenskih časnikih nemška beseda „Landsturm“ stanovitno mora za slavensko veljati, na priliko: „uregjenje landšturma razpisano je“ itd. — Saj imamo vendar dobro iz ust ljudstva vzeto slovensko besedo, ki se velí „černa vojska“. Beseda „černa“ zaznamuje prav dobro obilost bojnikov v vojski občnega oboroženja, ker tudi sicer zaznamujemo obilo množino ljudí s tim, da pravimo: „vse černo jih je bilo“.

Vredništvo.

Stan kursa na Dunaji 5. marca 1855.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	84 1/8	fl.
	4 1/2 „	73 1/4	„
	4 „	64	„
	3 „	50	„
	2 1/2 „	41 1/2	„
Oblig. 5% od leta 1851		B 95	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		72 1/2	„
Zajem od leta 1834		218	„
„ „ 1839		121 1/2	„
„ z loterijo od leta 1854		107 3/2	„
„ národni od leta 1854		87 1/8	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.	82 1/2	fl.
Windišgrac. „ „ 20 „	29	„
Waldštein. „ „ 20 „	28 3/4	„
Keglevičeve „ „ 10 „	11 1/2	„
Cesarski cekini	5 fl. 50	
Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 46	
Suverendor	17 fl. 6	
Ruski imperial	10 fl. 30	
Pruski Fridrihsdor	10 fl. 30	
Angležki suverendor	12 fl. 20	
Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.	25 fl.	

Loterijne srečke:

na Dunaju / v Gradcu — 28. februarija 1855: 89. 15. 77. 23. 41. / 12. 18. 5. 4. 56.

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 10. marca 1855.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.